

dem, er ganske sandt, det skal jeg anerkende; de kunne efter den forskjellige Individualitet opfattes paa forskjellig Maade; men jeg skjøner ikke rettere, end at man, naar man vil indvende derimod, at en Forslagsstiller har ytret, hvorledes han forstaaer Loven, og han er imødegaaet af Andre, som have sagt, hvorledes de forstaae den — saa ogsaa kan slutte fra den Side, og sige som saa: Da de ærede Forslagsstillere dog ikke have gjort deres Mening gjældende i en Fortolkning, som maatte udelukke Drdsførerens og den høitagtede Justitsministers Opfattelse, saa svækkes derved ikke Lidet af disse Drds Vægt, og dernæst kan det ikke nægtes, at det, at være Fæstelovgivningen undergivet, er et Baand, med Hensyn til hvilket det er ubestemt, hvad Betydning og Værdi det i og for sig har; det kan være høist forskjelligt paa de forskjellige Steder. Jeg er overbevist om, at det har Betydning, at det kan gjøre en paa ingen Maade ubetydelig Forskiel, navnlig ved Gienkomme, Bøndergaarde af en vis Størrelse, paa visse Steder, i Nærheden af Kjøbstæder, som kunde ønskes at eies af Mænd, der gerne vilde bortforpagte dem, og i flere andre lignende Tilfælde kan det have en paa ingen Maade ubetydelig Værdi, at de ere Fæstelovgivningen undergivne. Naar vi ville tage disse Drd ud, vil det let faae Udsende af, efter de Forhandlinger, som her have fundet Sted, at de skulle taxeres som Hovedgaardsjord, at man aldeles ikke skal tage Hensyn til, at det er Bønderjord. Dette vil da let kunne lægges ind i Ordene: „Fæstelovgivningen undergivet“, som efter min Mening kun sige, at det er Bønderjord og ikke mere. Hvorvidt man maaskee paa et andet Sted kan ombytte disse Drd med andre, der sige det Samme, skal jeg lade være usagt; saaledes som Sagen nu her ligger for, hvor der maa stemmes enten — eller, seer jeg mig, hvor nødig jeg end gjør det, ikke istand til at stemme for det af den høitagtede Justitsminister stillede Forslag.

Kraiberg: Den ærede Rigsdagemand for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Lange) kom til at bruge enkelte Uttringer, som jeg ikke vil lade staae hen uimodtagne. Han yttrede blandt Andet, at Fæstebøndernes Stilling ikke er saa precair eller sørgelig, som man har villet skildre den. Jeg vil ikke opholde mig ved det Uheldige i Udtrykket „har villet skildre“, som om Skildringen ikke skulde svare til Virkeligheden, som om man skulde have villet overdrive den. Sandheden har været mørk nok, og man har ikke behøvet at tage sin Tilflugt til Overdrivelser. Jeg indrømmer, at der er skeet en særdeles heldig Forandring i Forholdet imellem Godseierne og Fæstebønderne. Den offentlige Mening, den frie Presse og Tidens hele Retning har i den Henseende udøvet sin gavnlige Indflydelse; men der er endnu nok tilbage at ønske, og dersom Noget skulde tvivle derom, skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa et Andragende, som jeg imorgen vil anmode den ærede Formand om at faae henlagt paa Thingets Bord, fra henved 100 Bønder paa Stamhuset Benzou i den Kreds, som jeg har den Ære at repræsentere, et Andragende, som vil vise, at der gives Godseiere, som forstaae at benytte den nuværende Fæstelovgivning eller at gaae udenfor den paa en saadan Maade, at det just ikke kan kaldes humant eller siges at sigte til Bøndernes Vel. Den ærede Rigsdagemand yttrede fremdeles, at han beklagede, at dette Lovforslag var kommet frem her i Salen; jeg glæder mig derover, og jeg veed, at Mange ville beklage, om det skulde støde paa Hindringer, saa at det ikke blev ophøiet til Lov. Der er Mange, som ønske det ophøiet til Lov, fordi det dog er et Skridt henimod det Maal, man ønsker at naae, fordi man haaber, at dette Skridt vil drage flere efter sig og bidrage til Opøsningen af et Forhold, som i og for sig er unaturligt, og som staaer i Modstrid til den frie og selvstændige Stilling, som Bønderstanden iøvrigt indtager her i Landet